

HỌC VIỆN NGÂN HÀNG

NGND.PGS.TS. TÔ NGỌC HƯNG (Chủ biên)

Giáo trình

TÍN DỤNG NGÂN HÀNG

NHÀ XUẤT BẢN LAO ĐỘNG - XÃ HỘI

HỌC VIỆN NGÂN HÀNG
NGND.PGS.TS. TÔ NGỌC HÙNG (Chủ biên)

GIÁO TRÌNH

TÍN DỤNG NGÂN HÀNG

Với mục tiêu cung cấp cho người học:

1. Kỹ năng tổng hợp phân tích đánh giá để lựa chọn khách hàng vay vốn phù hợp với mục tiêu vay vốn của Ngân hàng

2. Kỹ năng phân tích, đánh giá và tính toán nhu cầu vay vốn của khách hàng là cá nhân, hộ kinh doanh và doanh nghiệp

3. Thời gian và chi phí vay vốn phù hợp với nhu cầu vay vốn của khách hàng

NHÀ XUẤT BẢN LAO ĐỘNG - XÃ HỘI

CHỦ BIÊN

NGND.PGS.TS. Tô Ngọc Hưng

NHÓM BIÊN SOẠN

PGS.TS. Nguyễn Kim Anh

PGS.TS. Đỗ Thị Kim Hảo

PGS.TS. Nguyễn Thuỳ Dương

TS. Nguyễn Thị Hoài Thu

TS. Phan Thị Hoàng Yến

Ths. Tạ Thanh Huyền

Ths. Đỗ Thị Thu Hà

LỜI NÓI ĐẦU

Hoạt động tín dụng của ngân hàng thương mại là một trong những hoạt động truyền thống gắn liền với lịch sử phát triển của hệ thống ngân hàng. Tín dụng luôn đóng vai trò chủ đạo và có vị trí ảnh hưởng đến hoạt động kinh doanh của một ngân hàng, tuy nhiên hoạt động tín dụng khá phức tạp và luôn biến động bởi lẽ hoạt động tín dụng liên quan đến nhiều đối tượng khách hàng thuộc các lĩnh vực kinh tế khác nhau và chịu sự tác động mạnh mẽ của yếu tố môi trường. Vì vậy, Giáo trình “**Tín dụng Ngân hàng**” với trọng tâm cung cấp một khối lượng kiến thức đa dạng về kỹ năng nghiệp vụ tín dụng dành cho tất cả các đối tượng khách hàng của ngân hàng là doanh nghiệp, cá nhân và hộ sản xuất để sinh viên nghiên cứu. Đây là một trong những nội dung quan trọng của chương trình đào tạo sinh viên các trường đại học kinh tế chuyên ngành Ngân hàng và cũng là đòi hỏi cấp thiết đối với các Ngân hàng hiện nay.

Quyển sách này có một cách tiếp cận đặc biệt đó tổng hợp của nhiều khối kiến thức về kinh tế, kế toán tài chính, luật kinh doanh và có sự gắn kết với các quy định trong hoạt động tín dụng của các ngân hàng Việt Nam. Chúng tôi nhận thức rằng người đọc sẽ có những kiến thức nền tảng khác nhau, một số sẽ trở thành những chuyên gia trong lĩnh vực hoạt động tín dụng của ngân hàng thương mại và một số sẽ làm việc ở các bộ phận hỗ trợ tín dụng hoặc các phòng ban chức năng khác nên cuốn sách sẽ hỗ trợ người đọc ở mức độ cần thiết khác nhau. Cuốn giáo trình không chỉ là một tài liệu học tập hữu ích cho sinh viên các trường đại học kinh tế chuyên ngành Ngân hàng mà còn là tài liệu bổ ích cho các bạn đọc muốn trở thành những chuyên viên tín dụng Ngân hàng chuyên nghiệp.

Với mục tiêu cung cấp cho người học:

1. Kỹ năng tổng hợp phân tích đánh giá để lựa chọn khách hàng vay vốn phù hợp với mục tiêu vay vốn của Ngân hàng
2. Kỹ năng phân tích, đánh giá và tính toán nhu cầu vay vốn của khách hàng là cá nhân, hộ kinh doanh và doanh nghiệp
3. Thiết kế, triển khai các sản phẩm tín dụng phù hợp với nhu cầu vốn của khách hàng

MỤC LỤC

Trang

Lời nói đầu.....	3
Chương 1. NHỮNG VẤN ĐỀ CƠ BẢN VỀ TÍN DỤNG NGÂN HÀNG.....	9
1.1. TÍN DỤNG NGÂN HÀNG TRONG NỀN KINH TẾ THỊ TRƯỜNG	10
1.1.1. Khái niệm và vai trò của tín dụng ngân hàng	10
1.1.2. Phân loại tín dụng	12
1.1.3. Nguyên tắc tín dụng	16
1.1.4. Điều kiện vay vốn	17
1.2. QUY TRÌNH TÍN DỤNG	20
1.2.1. Khái niệm.....	20
1.2.2. Mục tiêu của quy trình tín dụng.....	21
1.2.3. Nội dung	22
Câu hỏi ôn tập chương 1	112
Chương 2. BẢO ĐẢM TÍN DỤNG	154
2.1. NHỮNG VẤN ĐỀ CƠ BẢN VỀ BẢO ĐẢM TÍN DỤNG	155
2.1.1 Khái niệm và nguyên tắc bảo đảm tín dụng.....	155
2.1.2. Mục đích của bảo đảm tín dụng.....	156
2.1.3. Hình thức bảo đảm.....	157
2.2. QUY TRÌNH THỰC HIỆN BẢO ĐẢM TÍN DỤNG	184
2.2.1. Quy trình nghiệp vụ bảo đảm bằng tài sản	184
2.2.2. Quy trình nghiệp vụ bảo đảm bằng bảo lãnh	198
Câu hỏi ôn tập chương 2	200
Chương 3. CHO VAY CÁ NHÂN, HỘ KINH DOANH	210
3.1. CHO VAY TIÊU DÙNG.....	211
3.1.1. Khái quát về cho vay tiêu dùng	211
3.1.2. Phân tích tín dụng trong cho vay tiêu dùng	214
3.1.3. Các sản phẩm tín dụng đối với khách hàng cá nhân.....	233
3.1.4. Các yếu tố ảnh hưởng đến hoạt động cho vay tiêu dùng	252
3.2. CHO VAY HỘ KINH DOANH	261
3.2.1. Khái quát về cho vay hộ kinh doanh.....	261
3.2.2. Phân tích tín dụng trong cho vay hộ kinh doanh	265
3.2.3. Các phương thức tổ chức trong cho vay hộ kinh doanh	279
Câu hỏi ôn tập chương 3	285
Chương 4. PHÂN TÍCH NGUYÊN NHÂN VAY VỐN CỦA DOANH NGHIỆP.....	305
4.1. SỰ CẦN THIẾT PHẢI NHẬN BIẾT CÁC NGUYÊN NHÂN VAY VỐN.....	306

4.2. NHẬN BIẾT CÁC NGUYÊN NHÂN VAY VỐN	309
4.2.1. Nguyên nhân vay vốn xuất phát từ yếu tố kinh doanh theo mùa vụ.....	311
4.2.2. Nguyên nhân vay vốn xuất phát từ sự tăng trưởng doanh thu bán hàng trong dài hạn.....	314
4.2.3. Nguyên nhân vay vốn do giảm hiệu quả sử dụng tài sản	321
4.2.4. Nguyên nhân vay vốn từ sự thay thế hoặc mở rộng tài sản cố định	324
4.2.5. Nguyên nhân vay vốn từ đầu tư dài hạn	327
4.2.6. Nguyên nhân vay vốn từ sự suy giảm hoặc thay đổi trong tín dụng Thương mại.....	328
4.2.7. Nguyên nhân vay vốn từ tái cơ cấu nợ	328
4.2.8. Nguyên nhân vay vốn từ khả năng sinh lời bị suy giảm.....	329
4.2.9. Nguyên nhân vay vốn từ Cổ tức	331
4.2.10. Nguyên nhân vay vốn từ các khoản chi bất thường và chi ngoài dự kiến.....	332
4.3. MỐI LIÊN HỆ GIỮA NGUYÊN NHÂN VAY VỐN VÀ CẤU TRÚC KHOẢN VAY	333
4.3.1. Doanh số theo mùa vụ	333
4.3.2. Tăng trưởng doanh thu mạnh và liên tục trong thời gian dài	334
4.3.3. Hiệu quả sử dụng tài sản suy giảm	334
4.3.4. Thay thế hoặc mở rộng quy mô tài sản cố định.....	335
4.3.5. Đầu tư dài hạn.....	335
4.3.6. Sự giảm sút hoặc thay đổi trong tín dụng thương mại.....	335
4.3.7. Tái cơ cấu nợ.....	336
4.3.8. Khả năng sinh lời bị suy giảm	337
4.3.9. Nhu cầu chi trả cổ tức	337
4.3.10. Chi phí phát sinh bất thường và chi ngoài dự kiến	338
4.4. TỔNG HỢP NGUYÊN NHÂN PHÁT SINH NHU CẦU VAY VỐN ..	340
4.5. MỐI LIÊN HỆ GIỮA MỤC ĐÍCH KHOẢN VAY VÀ CẤU TRÚC KHOẢN VAY	342
Câu hỏi ôn tập chương 4.....	346
Chương 5. CHO VAY DOANH NGHIỆP	348
5.1. NGHIỆP VỤ CHO VAY NGẮN HẠN CÁC DOANH NGHIỆP ..	349
5.1.1. Nhu cầu vay vốn ngắn hạn.....	349
5.1.2. Đặc điểm	357
5.1.3. Nghiệp vụ cho vay ngắn hạn các doanh nghiệp.....	358
5.2. NGHIỆP VỤ CHO VAY TRUNG DÀI HẠN	423
5.2.1. Khái niệm và đặc điểm cho vay trung dài hạn.....	423

5.2.2. Nguyên tắc cho vay trung dài hạn	427
5.2.3. Các hình thức cho vay trung dài hạn	429
Câu hỏi ôn tập chương 5	450
Chương 6. CHO THUÊ TÀI CHÍNH	469
6.1. KHÁI NIỆM VÀ ĐẶC ĐIỂM CỦA CHO THUÊ TÀI CHÍNH	470
6.1.1. Khái niệm cho thuê tài chính	470
6.1.2. Đặc điểm cơ bản của cho thuê tài chính	476
6.2. CÁC HÌNH THỨC CHO THUÊ TÀI CHÍNH	476
6.2.1. Hình thức cho thuê cơ bản	476
6.2.2. Các loại cho thuê tài chính đặc biệt	480
6.3. QUY TRÌNH NGHIỆP VỤ CHO THUÊ TÀI CHÍNH	487
6.3.1. Lập hồ sơ tín dụng	487
6.3.2. Thẩm định	490
6.3.3. Xét duyệt tín dụng	496
6.3.4. Giám sát việc sử dụng và quản lý tài sản	501
6.4. CÁC PHƯƠNG PHÁP XỬ LÝ TÀI SẢN KHI CHẤM DỨT HỢP ĐỒNG CHO THUÊ	504
6.5. XỬ LÝ HỢP ĐỒNG CHO THUÊ TÀI CHÍNH CHẤM DỨT TRƯỚC HẠN	505
6.6. LỢI ÍCH VÀ HẠN CHẾ CỦA CHO THUÊ TÀI CHÍNH	506
6.6.1. Lợi ích của cho thuê tài chính	506
6.6.2. Hạn chế của nghiệp vụ cho thuê tài chính	513
Câu hỏi ôn tập chương 6	513
Chương 7. NGHIỆP VỤ BẢO LÃNH NGÂN HÀNG	537
7.1. NHỮNG VẤN ĐỀ CHUNG VỀ BẢO LÃNH NGÂN HÀNG	538
7.1.1. Khái niệm, đặc điểm và chức năng của bảo lãnh ngân hàng	538
7.1.2. Các loại bảo lãnh ngân hàng	543
7.2. QUY TRÌNH NGHIỆP VỤ BẢO LÃNH NGÂN HÀNG	552
7.2.1. Xét duyệt bảo lãnh	552
7.2.2. Soạn thảo và phát hành văn bản bảo lãnh/cam kết bảo lãnh	558
7.2.3. Thực hiện cam kết bảo lãnh	568
7.3. VAI TRÒ CỦA BẢO LÃNH NGÂN HÀNG	571
7.3.1. Đối với ngân hàng bảo lãnh	571
7.3.2. Đối với khách hàng	571
7.3.3. Đối với nền kinh tế	572
Câu hỏi ôn tập chương 7	572

Chương 1

NHỮNG VẤN ĐỀ CƠ BẢN VỀ TÍN DỤNG NGÂN HÀNG

Giới thiệu và mục tiêu của chương

Chương 1 sẽ cung cấp phương pháp luận và công cụ cần thiết để có thể thực hiện tổ chức cấp tín dụng cho khách hàng tuân theo quy trình tín dụng dựa trên nguyên tắc tín dụng phù hợp với mục tiêu của ngân hàng thương mại.

Chương này sẽ giới thiệu:

- Giới thiệu những vấn đề cơ bản của hoạt động tín dụng tại ngân hàng thương mại như nguyên tắc, điều kiện và các hình thức tín dụng cơ bản.
- Cung cấp mối liên kết và vai trò của từng giai đoạn trong quy trình tín dụng của ngân hàng thương mại.
- Cung cấp các nội dung cụ thể và chi tiết của từng giai đoạn trong quy trình tín dụng.

Học viên yêu cầu sẽ cần:

- Hiểu được mối liên kết giữa các giai đoạn trong quy trình tín dụng.
- Hiểu được công việc của các bộ phận khi thực hiện tổ chức cấp tín dụng cho khách hàng từ giai đoạn thiết lập mối quan hệ cho đến khi tất toán món vay.
- Lựa chọn khách hàng đúng đắn phù hợp với mục tiêu của ngân hàng.
- Viết được các báo cáo liên quan đến các công việc trong các giai đoạn của quy trình như: báo cáo thẩm định, báo cáo phê duyệt, báo cáo giám sát khoản tín dụng...